

ség hováfordítása tárgyában is alkalmazni kell. Az igazgatóságnak az üzletévi jelentésében elő kell adnia, hogy a jelen rendelet rendelkezéseit alkalmazta.

A pénzügyintézeteknek a P. K. közbenjöttével foganatosított önkéntes felszámolása tárgyában kibocsátott rendeletek alapján engedett halasztás idejének újabb meghosszabbításáról kiadott 1936. január 29-én hatályba lépett 590/1936. M. E. számú rendelet (B. K. 23. sz.). Az 1919/1917. M. E. sz. rendelet 7. §-a a feloszló pénzügyintézet részére a felszámoló P. K. vagy az általa kijelölt személy megbízását megelőzően keletkezett magánjogi címen alakuló mindazon pénztartozások teljesítésére, amelyeket a rendelet a halasztás alól ki nem vesz, három hónapra terjedő halasztást enged, melynek határidejét a pénzügyminiszter a P. K. kérelmére meghosszabbíthat. A halasztás összes tartama azonban hat hónapot meg nem haladhat. Legutóbb az 1800/1934. M. E. sz. rendelet e szabályt akként módosította, hogy a halasztás összes tartama hat évet nem haladhat meg. Az új rendelet értelmében a halasztás összes tartama a pénzügyminisztertől engedett meghosszabbításokkal együtt 8 évet nem haladhat meg. Dr. P—ő.

JOGGYAKORLAT.

A judikatura kiemelkedő döntései. A gazdasági lehetetlenülés köréből megemlítendő a P. IV. 4448/1935. sz. ítélet, amely kimondja, hogy gyógyszerári jogosítvány átruházásáért fizetett járadékszerű ellenérték a gazdasági viszonyok változása alapján a Pp. 413. §-a szerint leszállítható. A Kúria szerint az ily járadék nem függ viszonyszolgáltatástól, mivel az egyik fél a szerződés alapján korábban már teljesített.

*

Ha az ítélet rendelkező része aranydollárnak megfelelő pengőösszegben marasztal, a sorozás 5.71-es árfolyamon történik akkor is, ha az ítélet indokolása a rendelkező résszel ellenében azt állapítja meg, hogy a dollár átszámítási árfolyama a teljesítéskori tőzsdei középárfolyamon veendő figyelembe, mivel az aranydollárt sem a tőzsdén, sem a Magyar Nemzeti Bankban nem jegyzik, annak tehát nem lehet középárfolyama és mert az ítélet indokolásának a rendelkező részt lerontó erőt tulajdonítani nem lehet. (Pk. V. 1100/1935.)

*

A férj nem követelhet feleségétől tartást azon az alapon, hogy a feleség házassági szerződésben kötelezte magát a háztartási költségek viselésére. A különélő vagyontalan és keresésképtelen férj eltartást feleségétől csak akkor követelhet, ha az eltartást közös lakásban feleségének magatartása miatt nem élvezheti és önhibáján kívül jogos okból él külön. Különösen áll ez akkor, midőn a férj maga vallotta, hogy a házasság megkötésével célja nem a feleséggel való házaseslet folytatása, hanem

jobb anyagi viszonyok elérése volt; továbbá megállapítást nyert az is, hogy a felek az évnek csak egy kis részét töltötték együtt. (P. I. 3878/1935.)

*

A *visszahívás komolyságát* a Kúria igen behatóan vizsgálja és ügyel arra, hogy a visszahívás ne váljék a törvény kijátszásának eszközévé. Így a P. III. 2657/1935. sz. ítélet szerint nem elegendő a visszahívásnál csupán az érzelmi szempontok hangoztatása vagy a tartási köteleességtől való szabadulás okából a látzólagos kibékülés mesterkéltséggel előidézése, hanem szükséges annak a szabatos feltárása, hogy a család fenntartása minő módon mutatkozik biztosíthatónak; a visszahívó férj ezt köteles feleségével megbeszélni vagy írásban részletesen közölni, mert a feleség az életközösség lehetőségének ismerete nélkül nem köteles férjét követni. Emellett a Kúria hangsúlyozza, hogy a házaspár egymás támogatására vannak kötelezve és az élet változó viszonyainak összes következményeit elviselni kötelesek, amiből folyik, hogy esetleg a köteles kereső tevékenységet folytatni. A P. III. 3743/1935. sz. ítélet szerint a felhívó félnek a bírói felhívásban kitűzött határidő után jelentkező magatartását is figyelembe kell venni, ha az a visszahívó kérelem komolytalanságára, a szándék színlelésére és a törvény kijátszására enged következtetést. A P. III. 2699/1935. sz. ítélet szerint a feleség visszahívása nem veendő komolynak, ha az ő előző leveleiből az a szándék tűnik ki, hogy el akar válni és így a bírói felhívást tisztán bontó ok szerzése végett bocsájtatta ki.

A jogos *hitvesi önértéket és megbecsülést* sérti, ha a férj a megégyezés szerint nem pénzben, hanem természetben nyújtandó tartást 2—3 pengős összegekben, nyugta ellenében a felek serdülő fia útján bocsájtja a feleség rendelkezésére. (P. III. 2767/1935.) A férj a háztartás vezetését a feleség hitvestársi önértékének megsértése nélkül ellenőrizheti, de a háztartáshoz általában szükséges pénzüsszegekről részletes elszámolást nem követelhet. Ez áll akkor is, ha a férj elmeógyógyintézetben volt és felesége volt a gondnoka, noha a gondnok nemcsak az állagról, hanem a jövedelemlről is számolni tartozik és ez alól a gondnok akkor sincs felmentve, ha a gondnokoltnak házastársa. Az adott esetben azonban a Kúria arra az álláspontra helyezkedett, hogy a férjnek elmeógyógyintézetben való távolléte a házassági életközösséget nem szüntette meg és csak távollélés, nem különélés volt, mivel nem forgott fenn egyik fél részéről sem az életközösség megszüntetésére irányuló akarat, továbbá, hogy a feleség kezén nem maradt több, mint amennyit háztartásvezetési jogánál és a férj eltartási kötelezettségénél fogva saját személyére fordíthatott. (P. I. 4228/1935.)

A férj feleségétől a *tényleges együttélést* saját lakásában követelheti, de ezzel a joggal is csak a feleség hitvesi önérték-

nek és méltányos érdekeinek figyelembe vételével élhet. Így nem követelheti a férj az ő beleegyezésével a Balaton mellett penziót nyitó feleségétől, hogy a rosszul menő penzió ingóságait adja el, adósságait fizesse ki és legkésőbb október 10-ig jöjjön a fehérenműekkel és főzőedényekkel vissza a közös lakásba (P. III. 1990/1935.); a postaaltiszt felperes, akit áthelyeztek, nem követelheti, hogy felesége hagyja ott gazdáját, akinél mint házvezetőnő szolgál és kockáztassa eddigi fáradozásának ellenértékét, hanem a férj, amint olyan sok munkás és tisztviselő megteszi, köteles átmenetileg a viszonyokhoz alkalmazkodni. (P. III. 3743/1935.)

A P. III. 3160/1935. sz. ítélet szerint a *házassági tartozás* nem teljesítése akkor bontó ok, ha ez a magatartás a házastársi kötelesség megszegésére irányuló szándékból ered, — nem pedig ha a férj lelki gátlások miatt nem tudta a nemi érintkezést a természet rendjének megfelelően elvégezni.

A P. III. 3743/1935. sz. ítélet köztudomású jelenségnek minősíti, hogy a házasság felbontására törekvő fél a Ht. 77. §. a) pontjának rendelkezéseit és célzatát a legkülönbözőbb módokon igyekszik kijátszani, nem is említve a házasfelek tövénybeütköző megegyezései bontási szándékát. A Kúria szerint ennél fogva a ténymegállapító bíróságoknak a legnagyobb gonddal kell eljárniok. *Fiatal házasság bontóperében* a házasfeleken kívül a bíróságnak ezek szüleit, valamint a házasfelek viszonyait ismerő más személyeket is meg kell hallgatniok és különös gondossággal kell a tényállás kiderítésére törekedni azokban a perekben, amelyeket *előző többrendbeli sikertelen per* után tesz valamely házasság felbontásában.

A *méhdegánat* (myoma) oly előrehaladott állapotban, amidőn az orvosok az operációs beavatkozást ajánlják, a *völegény nyelv közlendő*, mivel a hasmetszéssel járó méhoperáció a méh eltávolítása nélkül is oly következményekkel járhat, amelyeket a leendő férj esetleg nem vállal. Az utóbbi elhatározásán fordul meg, hogy a kapott közléssel megelégedve dönt-e vagy további tájékoztatást kíván. Ennek a betegségnek az elhallgatása *megettévesztés* címén ok a házasság megtámadására. (P. III. 1372/1935.)

Ha a feleség bele is egyezik abba, hogy *üzlete* a házasságkötés után *férje nevében vezetessék*, ebből még nem lehet arra következtetni, hogy a feleség az üzletet férjének ajándékozta és neki át is adta. (P. IV. 3600/1935.)

Az *árverési vétel* a Vht. 179. §-ában felsorolt eseteken kívül az anyagi jogszabályok alapján, így tévedés címén is, megtámadható. Az árverési vevővel szemben álló ügyfélként tekin-

tendők: a végrehajtást szenvedő, a jelzálogos hitelező, esetleg más telekkönyvi érdekelték is. Vizsgálandó tehát egyebek között az is, hogy mindezek az érdekelték okozták vagy felismerheték-e a megtámadó árverési vevő tévedését. Ugyanígy vizsgálandó, háruult-e az összes érdekeltékre ingyenes előny vagy aránytalan nyereség. Az a jelzálogos hitelező, aki csak bekebelezett követelését kapta meg, sem ingyenes előnyhöz, sem aránytalan nyereséghez nem jutott és így egymagában az a körülmény, hogy az árverésből a végrehajtást szenvedettre nyereség háramolhatik, a tévedés címén való megtámadásra alapul nem szolgálhat. (P. V. 2977/1935.)

*

A *vállalkozási szerződés* tárgya a megrendelő cégének és védjegyének belenyomásával diszítendő üvegek előállítása volt; a vállalkozó köteles volt az évi szükséglet 30 % -át gyors leszállíthatás végett állandóan raktáron tartani. A szerződés meghosszabbított határideje 1931. év végével lejárt és a megrendelő azt a lejáratkor minden előző értesítés mellőzésével megszüntette. A P. VIII. 3617/1935. sz. ítélet a megrendelőt arra kötelezte, hogy a szerződés megszűntekor készletben levő üvegeket vegye át, mivel ezeket az üvegeket csak a megrendelő használhatja, ő a vállalkozót az üzleti összeköttetés megszakítására jó előre nem figyelmeztette és így a jóhiszeműség kívánalmainak ez a döntés felel meg.

Díjazásra vonatkozó megállapodás hiánya esetén sem jár a vállalkozónak a mű előállításáért díjazás akkor, ha a fennforgó *körülményekből a díjtalanul történt vállalkozást* kell következtetni. Ilyen esetet látott fennforogni a P. VI. 3745/1935. sz. ítélet tájékoztató jellegű és részletezés nélküli vázlatrajz és költségvetéseknek a törvényhatóság részére való elkészítése esetében, midőn a felperes, aki már végzett az alperes törvényhatóság részére tervezési munkálatokat, tudta, hogy ténykedésével csupán annak lehetővé tételét szolgálja, hogy a végleges megbízást is ő kapja meg és mivel szóba sem került az, hogy felperes a felsőbb jóváhagyás elmaradása esetén is díjazást kapjon, arra kell okszerűen következtetni, hogy az alperes képviselőjében eljáró alispán a megbízást abban a feltevésben adta, a felperes pedig annak a kockázatnak az elvállalása mellett fogadta el, hogy a felsőbb jóváhagyás be nem következte esetére a felperest díjazás nem fogja megilletni.

*

A balesettel okozati összefüggésben álló gondatlanságnak minősül, ha a megyei város a *kutfurást iparigazolvánnyal nem bíró iparossai* végezteti és megállapítja a város felelősségét az utóbbi által alkalmazott és balesetet szenvedett munkással szemben. Viszont a károsult hibájának tekintendő, hogy noha őt két

darabból összetoldott kötéllel mentőöv nélkül eresztették le a kutba, nem tiltakozott ez ellen, illetve nem tagadta meg a munkát. Ezért alperes a beállott kárért csak háromnegyedrészen felel (P. I. 4388/1935.).

A közalapítványi erdőbirtokon szenvedett halálos balesetért a *közalapítvány* vétkesség nélkül is *méltányosság alapján* felel. (P. I. 3263/1935.).

Pénzartozás késedelmes teljesítéséért nem jár kártérítés, ha a hitelező a késedelmes teljesítést *jogfenntartás nélkül* elfogadta. (P. VI. 3560/1935.).

*

Vezérigazgató nem bocsátható el rögtöni hatállyal amiatt, hogy a társaság *könyvvitele vagy pénztárkezelése kifogásolható volt*, mert midőn a társaságnak külön kereskedelmi vezetője volt, a vezérigazgatónak nem kellett ilyen részletkérdésekkel foglalkoznia. (P. II. 2571/1935.).

A 844. sz. E. H. — amely az *igazgatóság* által saját *tagjának* adott *díjazás* megállapítását a közgyűlés jóváhagyásához köti — csak a *hivatalos gyűjtemény megjelenésével, tehát 1930. szeptemberével* vált köztudomásúvá és így e határozat a korábban keletkezett jogviszonyoknak ezen időpontig terjedő szakáig nem hat ki, mivel a forgalom biztonsága és a kereskedelmi életben megkívánt bizalom és jóhiszeműség is egyaránt kizárják, hogy az igazgatóság hatáskörét megdőntő ez az új törvénymagyarázat visszaható erővel ruháztassék fel és ezzel esetleg több évtizednek lezárt üzleti élete a felforgatás veszélyének tétessék ki. (P. II. 2571/1935.). Az indokolás utal a P. IV. 7618/1929. sz. ítéletre, amelyhez annakidején — 1931-ben — igen érdekes és tartalmas irodalmi vita fűződött.

*

Ha a vasúti kocsiba való *berakás* a feladó kötelessége, úgy a hiányos ablakzárás a rakodás hiányának tekintendő és ha az ablak tolózára már a berakás alkalmával hiányzik, úgy a feladónak az ily kocsit vissza kell utasítania. Az árúnak egészen vagy részben való megsemmisülése a Nemzetközi Egyezmény 24. cikke szerinti kiszolgáltatási akadály, amelyről a feladó a feladási állomás közvetítésével azonnal értesítendő. Ha ez az értesítés nem történt meg, vizsgálendő, hogy a feladó rendelkezése a felmerült kár összegét mennyivel csökkenthette volna, ha pedig az áru gyors romlása esetén a feladó rendelkezése bevárható nem lett volna, tisztázandó, hogy a vasút a megmaradt árút a lehető legjobb áron értékesítette-e? (P. IV. 3072/1935.)

*

Az a megállapodás, amelyben az egyik fél a maga védjegyéről lemondott és a másik fél védjegyének törlése iránti kérését visszavonta, viszont a másik fél lemondott pipereszappanok gyártásáról és forgalombahozataláról, illetőleg kötelezte

magát, hogy ha mégis forgalomba hoz pipereszappont, úgy azt a szerződő partnertől vásárolja: nem kartelszerződés, hanem egyszerű *versenytilalmi kikötés* (P. VII. 3616/1935.)

*

A *tejárusítási engedélyre* vonatkozó szabályok megszegése *nem vonható a Tut. tiltó rendelkezései alá*, mert önmagában nem minden cselekmény tisztességtelen vagy erkölcstelen, amit a törvény tilt és az a körülmény, hogy a tej kimérése engedéllyel vagy anélkül történik, nem érint oly közérdeket, amelynek megsértését a társadalmi felfogás vagy az üzleti élet a jóerkölcs vagy az üzleti tisztesség oltalma alá helyezné (P. IV. 3596/1935.)

*

Ügyvédi díj iránti megállapodásban nem lehet kikötni, hogy az ügyfél köteles a költségjegyzék fennállítását és valóságát elismerni és a tételek ellen kifogást nem emelhet, mert a *bírósg: előtti védekezés joga közjogi természetű* és erről érvényesen előre teljesen lemondani nem lehet (P. VI. 5108/1935.).

A bérleti jogviszonynak rögtöni hatályú felmondás következtében való megszűnésére és a bérlet tárgyának visszaszolgáltatására irányuló kereset perjogi szempontból a lakkiürítési keresettel esik egy tekintet alá, amidőn tehát a különleges bérleti eljárás rendelkezései csak a keresetben kifejezetten előterjesztett kérelemre alkalmazandók (P. VI. 3935/1935.).

Ha a *választott bírósági kikötést* is magában foglaló szolgáltatási szerződés nincsen cégszerűen két aláírással ellátva, hanem azt csak a vezérigazgató írta alá, aki egyúttal a társaság összes részvényeinek tulajdonosa, valamint ha a részvénytársaság a szolgáltatási szerződést ténylegesen foganatba veszi, úgy a választott bíróság kikötése érvényes, egyrészt azért, mert a részvénytársaság a vezérigazgató cselekményét jóváhagyta, másrészt azért, mivel szerződő fél a részvénytársaság neve alatt voltaképpen maga a vezérigazgató. Minthogy a Pp. 767. §-a a választott bírósági szerződés aláírását időhatárhoz nem köti, az aláírható mindaddig, amíg a kikötést magában foglaló szerződés hatályát nem veszti. A szolgáltatási szerződés azonban az alkalmazottnak rögtöni hatállyal való kilépésével nem válik hatálytalanná és így a választott bírósági kikötés joghatályos akkor is, ha az alkalmazott kilépése után írja alá a szerződést (P. IV. 2188/1935.).

*

A magyar-osztrák végrehajtási *jogsegélyszerződés* alá eső ügyekben a megkeresett bíróság vizsgálhatja, vajjon a perbírósg illetékessége a jogsegélyszerződés értelmében megállott-e (Pk. V. 4894/1935.).

Feles haszonbér ingó módjára foglalandó le (P. VI. 3713/1935.).

Dr. Vági József.